

LO TEATRO CATALÁ

ANUNCIS
Y RECLAMS:
A
PREUS CONVENCIONALS

PERIÓDICH SETMANAL INDEPENDENT
de literatura, art, nòcias y anuncis.
DESTINAT PRINCIPALMENT A FOMENTAR LO PROGRÉS
É INTERESSOS DEL TEATRO DE CATALUNYA

Director: D. JOAN BRÚ SANCLEMENT

REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ:
Carrer Aribau
93, 5.er, 1.^a

PREUS PER SUSCRIPCIÓ:

El Barcelona. 1 pesseta trimestre.
Fora. 1.⁵⁰ » »

PREU DE CADA NÚMERO:

Número corrent. 10 cénts.
Id. atrassat. 15 »

A NOSTRES L'ECTORS.

La edició de nostre primer número ha quedat casi agotada. Aixó vol dir que'l públich ha donat bona acullida á la aparició de LO TEATRO CATALÁ. Desitjém correspondre á tant favor, y per aixó millorém nostra publicació. que, com pot veure'l lector, té ja avuy vuyt planas de text y además quatre de folletí.

Aquesta millora farà resultar baratíssim lo nostre setmanari, no perque's tinga en compte lo número de páginas que contindrà y la molt variada colecció de grabats que poguém anar donant, sino perque, com ja várem dir, anirém repartint sempre en forma pròpia pera ser encuadernadas, produccions dramáticas de las que hagin obtingut millor éxit, escrites per los millors autors y que nosaltres gustosos havem adquirint sens reparar en verdaers sacrificis; puig es natural y lògich que no poguém obtenir per infims preus produccions inéditas, que 'ls amants de nostra literatura se deleixen temps ha de debó pera poguerlas os-

LAS JOYAS DE LA ROSER.

(Primer drama original de D. Frederick Soler.)

ESCENA IX DEL ACTE II DE DIT DRAMA.
QUE AB L' ÉXIT OBTINGUT EN LO TEATRO CATALÁ,
INSTALAT EN LO DEL ODEON, TRASPASSÁ DE CÓMICAS Á SÉRIAS LAS
REPRESENTACIONS DEL NOSTRE TEATRO REGIONAL.

tentar en sas respectivas bibliotecas.

Considérense aquestas rahons, y llavoras se veurá que la nostra publicació es, com dihem, la més barata d' aquest género, entre totas las que surten á Barcelona.

NOSTRE GRABAT.

Hi ha aconxeixements artístichs que per sí solés marcan una época, com hi ha fetxes que son recordadas sempre ab molt goig. Aixó que en tot succeheix, no podia deixar de ser tractanse del teatro de la regió catalana. Veus aquí perque es y será sempre dia memorable per l' Art dramàtic, lo 6 d' Abril de 1866. Feya poch anys llavoras que en l' antich teatro del Odeón se donaban á coneixer per la nomenada secció de la Gata, produccions humorísticas que hi portaban lluhida concurrencia tots los dimars y dijous. La índole d' aquelles obras no eran prou pera constituir verdader teatro; pero 'l públich veyá en son festiu autor una cosa que 'l fascinaba y com atret per iman, hi acudia; y aquell autor, fascinat sens dupte per tants éxits y atret per l' iman de la gloria, va pensar en fer d' aquellas

funcions cosa més seria, y va lograr son afany ab lo drama *Las joyas de la Roser*. Aquesta obra va ser de sopte una preuhada joya capás per establir lo Teatro catalá que te sello d' existència propia com institució desde 'l vespre del 6 d' Abril qu' havem dit, en que va ser estrenada, alcansant sorprendent éxit y aplauso verdaderament entusiasta. Creyém, donchs, molt oportú que nostre periódich, al veure la llum pública recordi 'l fet trascendental á que l' inspirat poeta D. Frederich Soler va doná 'l pas decissiu en la marxa próspera de la escena catalana y res es milló en nostre concepte, que publicar, com fem en la primera plana, lo grabat que representa la principal situació de aquella obra qu' es lo punt d' ahont arrenca la gloria de nostre teatro.

LLORS Á LA PÀTRIA.

Lo nostre Teatro Regional está de enhorabona.

Al bon éxit obtingut en lo Teatro Catalá de Novetats, ab *Sogra y Nora*, del eminent novelista, senyor Pin y Soler, ha seguit l' éxit brillant y extraordinari de *La Parentela*, comedia en tres actes, del distingidíssim primer actor cómic don Conrat Colomer.

Fou verament un éxit dels que se 'n contan pochs en lo teatro; y es mes meritori per son autor, perque no ha sigut convencional ni preparat anticipadament, sino al contrari, lograt dintre una atmósfera que certas passions enconadas pretenen fer pesar sobre 'l colisséu tradicional del teatro de nostra terra.

Sí; Romea, com Novetats, ha lograt un éxit extraordinari y ¡oh Providencia! ¿Ab qué? Ab una comedia realista, semblanta en sòn fondo y mes ó menys en sa forma, á la del Sr. Pin y Soler, contenint escenas graciosas, tractant consemblant assumpto, presentant tipos diversos y naturals, arrencats de la vida real, y escrita ab una prosa correcta, fluída, y plena d' acudits gráfichs y continuats, que semblan tament martelladas que cada deu ó quinze segons fan esclatar la rialla de tot lo públich en pés, que celebra, al mateix temps que 'ls acudits, lo veure que may s' apartan de ser lo *chiste* de bona lley que tant ha recomanat sempre la bona crítica.

També té la obra del Sr. Colomer escenas de sentiment hermós y de primer ordre; ¡una d' aquestas escenas fou la que lográ 'l major triuño de l' obra.

Desde dimars passat, lo Sr. Colomer forma entre la llista de 'ls millors autors dramátichs, puig si bé la obra es un arreglo, tothom veurá per lo molt catalana que resulta, que tot ho ha absorbit en ella la inspiració potenta de son aplaudidíssim autor.

Donemnos, donchs, tots la enhorabona, y principalment los que, com nosaltres, no volém que triuñi un sol dels dos teatros, sino tots dos á la vegada, per l' esplendor y gloria de la literatura floreixent, de la nostra patria.

J. BRU SANCLEMENT.

Ferms en cumplir nostre propósit de donar relléu al mérit de 'ls notables artistas que actúan en los dos teatros catalans de Barcelona, comensém avuy per la biografía del distingidíssim primer actor ge-

nial en Soler, ab motiu del éxit que acaba d' obtenir, prenent part en la preciosa comedia de Don Conrat Colomer, *La Parentela*.

D. ÍSCLE SOLER

Anys, molts anys, feya que 'ns dalíam pera dir quatre veritats, respecte del originalíssim mérit d' en Iscle Soler.

Es de la fusta de que 's fan los bons actors.

Practica l' Art dramátich ab carinyo, ab fruició, fins ab amor, si aquesta paraula pot aplicarse á una passió artística.

Amich de lo sólit, res que no sia verdader li agrada.

Si fós arquitecte, lo primer que faría fòra posar ben fondos los fonaments. No s' acontentaria ab assentarlos damunt terra compacta; voldría trovar roca.

Com tot actor notable que desitja seguint sentho, lo primer que fa es no presentarse á las taulas que no sá-piga lo paper á clau passat; qualitat que, si en un actor deficient perilla tal volta convertirse en defecte, per la precipitació ab que pot declamarlo per efecte de saberlo massa, en un actor com en Soler, la qualitat aquesta se converteix en base segura pera poguer apressar, contenir, llensar, ó, com si diguessem, donar perfecte clar-obscuro á la declamació, sens que s' desformi la silueta.

Mal pot estar seré pera trovar delicadesas de colorit, lo pintor que agafa la paleta avans de tenir assegurat lo dibuix, y més se perdría encara, havent de pintar lo quadro davant d' un públich.

L' actor té de cercar los efectes de color, vigilat per los ulls de tot un públich que ávidament lo mira: per lo tant, deu compareixe á las taulas ab lo quadro ben dibuixat, perfilat, y fins repassat ab tinta; perque, sabent que aixís li es imposible donar fora de lloch la pincellada, puga dedicar tot l' esforç de la seva imaginació y del seu talent, á donar color, armonía y entonació justa al paper que se li confia.

Sab aixó en Soler y sempre s' ha regit per aquest sistema.

Además, ell no té caràcter definit.

Ha lograt, en lo Teatro catalá grans triuños, representant papers ab naturalitat encantadora, y n' ha lograt d' altres tant grossos, desempenyant caràcters propensos á la caricatura.

Pochs actors dominan tants géneros com ell.

¿Qui no 'l recorda esclafint las riallas, en qualsevol de sos papers cómicsh?

¿Qui no 'l recorda com un trágich de primer ordre en l' últim acte de *La Creu de la Masia*?

L' eminent Vico seya en la butaca del costat de la nostra, una vetlla que 's representaba dit drama, y l' haurian sentit com sa respiració anhelosa anava marcant lo compás de las impresions que sentía, gosant lo seu ánimo, mogut intensament per la emocionadora justesa ab que l' Iscle representaba lo citat paper.

Després va dirnos que pochs actors havia vist de tanta talla.

Quant en Soler pren part en una comedia, lo seu paper, per petit que sia, se converteix en lo millor de la obra.

Lo seu detall ve á ser lo barnís que abrillanta lo conjunt.

Com á brodà 'l paper, no hi ha pas ningú que 'l aventatxi.

Com á detallarlo, si vos hi fixèu vos causarà la mateixa admiració d' aquells espontàneament detalladíssims quadros d' en Brueghel.

Un cop á las taulas es incansable.

Lo treball que fa ell allí quant fa característichs, li resulta més fatigós que no es per un primer galán lo protagonista d' un drama d' Echegaray.

Tots heu vist á n' en Soler quan fa un vell.

Aquellas parpellas continuament tremol'an.

Aquells llagrimalls destilan los anys passats.

La mitj onificada articulació dels genolls, juga ab pena quant la figura marxa, y ningú, ningú del mon que particularment no 'l conegués, creuria qu' aquell actor maravellós tingués menos de seixanta anys, creyentse concedir molt.

Tots heu vist á n' en Soler quant fa un jove; quant fa un xicot, per mellor dir.

Aquells ulls miran ab infantil torpesa si fa un estúpit, ó ab la vivesa del estornell si fa un avispat.

Aquellas camas no están may quietas expresant la indecisió propia de la juventut.

Fins las sevas mans se mouhen com la poca edat y los graus d' enteniment del personatge que representa, reclaman, y ningú, ningú nat al mon, que personalment no 'l conegués li concediria més de vint anys, creyentse posarnhi de massa.

Veyent treballar á n' en Soler se comprént que 'l seu primer ofici fós lo d' argenter.

Aquesta ocupació fa agafar gust intuitiu á qui la cultiva ab amor.

Un' altra cosa repararéu veyentlo en escena, que 'ls que 'ns honrém ab la seva amistat la sabém per boca d' ell.

Aquesta es que 'l Teatro es la seva passió, lo seu deliri, lo seu vici. Es la seva estimada, parlant mes gráficamente.

Avuy, que tantas famas se fan perque sí, ¿cóm deixar sens ella, ó sense fer constar que la mereix sens duptes qui per tant honrosos títols se la tèn guanyada?

Enaltintlo creyém avuy nosaltres fer sols honor y justicia al primer actor genial de la escena catalana.

Aculli, donchs, ab benevolencia l'excelent artista aquesta expansió en la nostra mal trempada ploma, ab la seguretat de que tots los conceptes aquí esposats, los senten, com nosaltres, tots los que han tingut lo gust de veure representar al nostre aplaudidíssim primer actor genérich del Teatro de la nostra estimada Catalunya.

B. S.

LA VERITAT Y LA NATURALITAT EN LA ESCENA

No hi ha pas dupte que las produccions en lo teatro deuen ésser presentadas, procurant que resulti veritable y natural tot quant se refereixi á la representació, á fi de que fassi sempre complerta ilusió als espectadors tota funció teatral. Pero aquesta veritat y aquesta naturalitat han de ser sempre artísticas, sempre relativas; mes clar, no han de ser la realitat exacta, sino que han de semblar la realitat sense serho; mes ben dit encara, han de apareixer als ulls del espectador com 'sent exactament la veritat y, no obstant, han de ser mentida, perque en lo teatro tot es solsament una ficció.

L' actor que en escena parlés tal com parla á casa seva, ó ab la rigurosa naturalitat ab que conversa ab un amich, resultaria fret als ulls del públich; perque no tindria en compte la distancia que hi ha de las taulas á las butacas, ni las dimensions de la sala. L' actor, donchs, deu exagerar un punt lo modo d' expressarse si vol qu' aquet sembli natural: en trovar la mida justa d' aquesta exageració consisteix lo mérit; pero l' actor ha de finir y, dat aquest punt de vista, en la manera de finí 's veu son talent.

La forma d' arreglar la escena ha de ser aixís mateix objecte d' atenció y d' estudi per part de la persona que tinga á son càrrech la direcció. Un bon director may ha d' olvidar que en un escenari no hi ha mes que tres costats d' un quadrilátero considerat en sa secció vertical, y que hi falta sempre la linea ó 'l costat que tancaria dit quadrilátero si no hi hagués la embocadura; per qual motiu lo quadrat que fan las taulas del palco escénich desapareix en quant s' alsa la vista dirijintla á la platea; y que, com consecuencia d' aixó, las decoracions tenen sols costats y teló al foro. D' aquí se 'n ocasiona la necessitat de que la colocació del mobiliari sigui també, ó hagi de ser al menys, diferent en lo teatro del modo com se fa en las habitacions, perque es precís procurar sempre que 'ls artistas, las escenas y 'ls cuadros vájin en totas ocasións á produhir son efecte en l' auditori; cosa que no 's lograria devegadas si no 's precindís de la realitat fins al límit que l' Art exigeix y pot permétrer. Un bon director no deu, per lo tant ajustarse sempre á la estricta realitat si vol produhir segur efecte artístich.

Aquestas consideracions no 's váren acudir mentres presenciavam la inauguració del Teatro catalá de Novetats.

Al donar compte de la representació de la comedia *Sogra y nora* que fou escullida á tal objecte, varem manifestar ab gust que dita obra ha estat molt ben dirigida; pero aixó no vol dir que podém avenirnos á que pera presentar certas escenas ab tota naturalitat, se falti de vegadas á la consideració que 's déu sempre al públich. Volem dir que 'ns dol que 's tracti d' implantar en la escena catalana la costum

estranjera de no tenir per res en compte que hi hagi espectadors, quant pera aquets precisament se representan las comedias. No pot ser, donchs, ben admés que 's colouqui may cap personatge d' esquena á la platea; perque aixó, si be es molt natural, es fer poch cas del auditori y faltar á las conveniencias teatrals. No fa bon efecte la cadira ahont s' hi assenta una de las criaturas en la última escena del acte primer de *Sogra y nora*, y 'l quadro seria més artístich si la taula quedés sense ningú que dongués la cara al foro. Ja sabem que en los menjadors particulars se fa com ho presenta la Direcció escénica de Novetats; pero si aquet camí seguíssim, s' hauria d' aixecar la paret que, com avants havem dit, corresponent al lloch ahont hi ha 'l teló de boca, perque també, en las casas, los menjadors tenen parets en tots sos quatre costats. Si tanta naturalitat volguéssim, may los personatjes parlarian en vers, perque fora de la escena ningú hi parla; certs tipos dirían paraulas que cap públich consentiria, no obstant de que 's diuhen en societat; y no 's podrian cantar óperas, perque ningú s' espressa may cantant. En una paraula, l' Art no existiria, y en lo teatro tot deu ser artístich. No hi fa res que 'ls estranjers ho fassin: nosaltres no creyém que siga convenient seguir tal costum. Si d' ells volém copiar alguna cosa, d' altres ne trobarém dignas de ser implantadas en lo Teatro Catalá.

Sempre qu' han vingut á Barcelona companyias italianas ó francesas, hem pogut observar que 'ls artistas no han de menester pera res l' ausili de l' apuntador, perque de sobra tenen molt ben apresos los papers. ¡En aixó sí que son dignas de imitació las companyias esmentadas! Procurin, donchs, imitarlas nostres actors, y veurán que no faltantlos hi—com en general no 'ls falta—mérit, treurán á voltas efectes de dicció que no logran posarse de relleu sino donant á cada frasse lo valor y la intenció que pegan tenir.

Será també molt convenient imitarlas, procurant per part dels artistas de nostres teatros catalans donar expressió, y sobre tot més importancia de la qu' alguns hi donan, á la mímica, al modo de manifestar lo qu' un personatge expressa quant no parla. En aquet punt son dignes de estudi los artistas italians y francesos, y voldriam que 'ls nostres arribessin á igualarlos.

Volém copiar més encara de las companyias á qui alguns procuran imitar seguint la moda? Donchs procurém que durant los entreactes se fassin ab rapides los cambis de trajos y de las decoracions, lo-grant aixís que 'l públich no perdi l' interés que deu inspirar tota obra escénica.

Peró seguint ó deixant de seguir lo que fan los estranjers, convé que quants intervingan en las representacions d' obras catalanas, tinguin en compte que la veritat en la escena ha d'ajustarse á las prescripcions del Art, y aixís arribarém á que alcánsin verdadera importancia y justicier aplauso las funciones del teatro de nostra terra. —P.

ENTREACTES

RECEPTA PERA SER UN BON ACTOR

Primé estudiarás ben bè 'l paper fins que 'l sápigas tot á clau passat; després de sapiguerlo, pensa aviat en veure de quin modo 'l tens de fer.

Tenir bona conducta es lo primer; lo vici destrueix l' agilitat

y acaba essent actor amanerat aquell que bon minyó no vulga ser.

Vocalisa ben bè; l' apuntador ningú no mes que tú l' ha de sentir; presentat ben vestit; guig ó dolor tens d' expressá ab lo rostre y ab lo dir; móute elegant; trevalla ab pondonor y tens carrera, y nom. y pervenir.

UN CÒMICH VELL.

RECEPTA PERA FER UN BON DRAMA

Tria un assumpto singular; lo nimi y lo vulgar, bè massa qu' un ho mira; quant lo tingas triat, vés si t' inspira de passions un contrast que 'l quadro animi.

Los tipos fés variats. Aquell qu' estimi que estimi ab fch: l' espectador delira en pró del ferm amor y contra 's gira de tot lo que á ser flonjo s' aproxima. Copia de lo real, mes no lletjesas.

La cultura en lo dir com en la trama lleys han de ser en lo teu seny impresas.

Lo fum y 'l llum que 'l geni du en sa flama tapa lo lleig y aclara las bellesas; segueix lo dit y podrás fè un bon drama.

UN AUTOR VELL.

LA PARENTELA

Comedia en tres actes, arreglada á la escena catalana per D. Conrat Colomé.

En tractantse d' obras escénicas, no tenim predilecció per cap género; encara mes, tots los tenim per bons, entre otras rahons, perque 'l públich los admet tots. La cuestió está en què la producció, sigui del género que 's vulga tinguin bonas condicions. Y encara anem mes enllá; estimant com estimém la nostra literatura dramática, desitjem lo progrés d' ella baix tots los aspectes, y si 'ls escriptors se limitessen á un género determinat, hi hauria un vuyt en aquesta literatura.

Un día hi hagué clássichs y romántichs, y avuy hi ha romántichs y realistas; y tant en una escola com en l' altra se presentan obras bonas y obras dolentas, y 'ls espectadors aplaudeixan aquellas y no aceptan las segonas.

Las predileccions d' escola, las concebim en los autors Ells, al agafar la ploma, tenen la llibertat d' escriure en aquest gènero ó en l' altre: però 'l crítich, á nostre modo de pensar, no ha de repudiar ni d' ensalsar una obra porque ella perteneixi á tal ó á qual escola.

La missió del crítich es la d' examinar cada producció dintre del gènero en que 's troba; may senyalant lo gènero ó qualitat de la mateixa producció. Exemple d' aixó tenim en crítichs eminents nacionals y estranjers; y per no sortir d' Espanya, citarém á 'n Larra, que com escriptor de costums era realista, pero que ab lo mateix entusiasme alabava las bonas comedias que en aquest gènero donava á l' escena Breton de los Herberos, com las románticas que 's representavan d' Hartzenbusch, Martinez de la Rosa y García Gutierrez.

Hem cregut del cas donar aquestos precedents, porque aquestos días, en algunas revistas dramáticas hem vist que 's senyalavan com á defectes d' alguna obra novament representada, qualitats del gènero á que ella perteneix; y com que aixó nosaltres may ho farém, debiam donar al públich las rahons en que 's funda 'l nostre sistema.

Entrant á tractar de l' obra del senyor Colomé, tenim de comensar per aplaudirli la llealtat, en dir que es un arreglo á l' escena catalana, y ho fem ab tant mes gust, en quant per alguns autors se vé establint la costum de donar com á originals, comedias que son arregladas, —y casi bèn no més que traduhidas—del francés, y gracias si algunas d' ellas no tenen la procedencia d' una traducció castellana. Y aquesta llealtat del senyor Colomé es mes notable, porque l' arreglo es tan radical y fet ab tant d' acert que, ab molta mes rahó que altres de 'ls aludits arregladors, podía donar l' obra com á enterament seva.

La parentela es una preciosa comedia realista, senzilla d' argument, que te molt moviment escénich, que 's desentrotlla ab efectes naturals, y que interessa fins al seu desenllás.

En lo primer acte s' exposan tots los personatjes de l' obra, ficsant ab claretat lo caràcter de cada un d' ells, y compareixent tots sense cap mena d' esforços al lloch de l'escena, difícil facilitat molt notoria tactantse d' una obra en la que hi intervenen dotze personatjes.

En lo acte según se dramatiza l' acció per unas serias desavinensas entre un marit y muller, per efecte de las importunitats de la parentela d' ella en qual companyia viu aquell matrimoni. Aquest acte, perésser lo que conté la trama del argument, va ser lo que produhí major efecte, no solsament per l' acte en sí, que es molt ben portat, sinó además per veure las sevas situacions naturalment nascudas dels fets exposats en l' acte anterior, y per l' interés ab que deixa al auditori pe l' acte vinent.

En l' acte tercer se desenllassa també ab naturalitat l' acció, quedant en pau lo matrimoni lliurantse de l' insidiosa parentela.

Cap dels personatjes se desdú, ni un sol moment en

tota la comedia, del seu caràcter, ni en las accions, ni en la manera de parlar propia de cada un d' ells.

Lo llenguatge de *La parentela* es molt cuidat, ben sostingut lo diálech, y 'ls xistes ben trobats y de bon gènero.

Algú deya en lo teatro que algún dels personatjes cómichs son massa caricaturisats. Pot ser que sí; pero essent aquest un pecat general en los autors al pintar los caràcters cómichs, no es difícil trobar la disculpa. En lo teatro s' ha d' ser forsosament més ó menys convencional. Una acció, que en la vida real necessita no ja dias, sinó mesos y anys per desenrotllarse, se representa en lo teatro en l' espay de pocas horas. De conseguint, cada caràcter s' ha de donar á coneixer ab fortas pinzelladas, y aquellas en los caràcters cómichs se veuen més de relleu. Per aquest motiu, convensuts de las convencionalitats escénicas, hem de dispensar ó dissimular certs lunars que son tan generals perquè casi be no 's pot prescindir d' ells.

L' obra siguié ben dirigida pe l' seu mateix autor, y ben posada en escena; y com que aquesta circumstancia l' hem notada en las varias obras estrenadas aquest any en lo Romea, felicitem per aquest motiu á l' empresa del teatro.

També hem observat aquesta temporada, que en los estrenos se saben bé 'ls papers, cosa que pocas vegadas succehia en temporadas anteriors.

A tots los actors se 'ls hi adaptan perfectament los papers de *La parentela*, y ab justicia 'l públich, que omplía 'l teatro de gom á gom, los va aplaudir en varias situacions. Farém especial menció, per la major importancia que tenen en lo repartiment, de las Sras. Monner, Abella, Clemente (A) y Sala; y dels Srs. Colomé, Moragas, Borrás, Soler y Virgili.

L' autor siguié cridat á las taulas ab insistencia al finalisar los actes, tenintse d' aixecar lo teló quatre ó cinch vegadas al acabarse l' obra, pera acallar los aplaudiments dels espectadors.

Rebi 'l senyor Colomé nostra coral enhorabona per haber enriquit lo Teatro català ab la seva nova producció que tant l' honra y que de segur li donará profit.

J. BRÚ.

COMUNICAT

Sr. Director del periódich LO TEATRO CATALÀ.

Molt Sr. meu:

He llegit en lo primer número del seu il·lustrat periódich, que D. Joseph Ixart, en una revista que ha fet del meu drama *Lo castell y la masia*, parla d' aquesta obra en tó depreciatiu.

Desde 'l moment que dono una obra al públich, respecto todas las críticas que 's fan d' ella; empró, si la que 's titula crítica no es tal, sino que es un escrit depreciatiu

de l'obra, com diuen que ho es la del Sr. Ixart, tinch lo dret de creure una de dugas cosas; ó que jo sò antipàtich al Sr. Ixart, ó que es antipàtich al Sr. Ixart lo local ahont s'ha representat la meua producció.

¿Sò jo antipàtich al Sr. Ixart? Podria esser que sí, encara que no sé veure 'l perquè. D'ell may n'he parlat mal; ni bé tampoch, si tinch d'esser franch. Tal vegada haurá arribat á noticia d'ell que jo, contra la seva opinió, tenia per gran actor al malaguanyat D. Rafel Calvo, y que, també contra la seva opinió, tinch per excelent poeta català á D. Víctor Balaguer y per eminent orador parlamentari á D. Emili Castelar; y aquest men modo de veure tant oposat al seu, pot ésser causa de que jo li sigui antipàtich y fins odiós, al estrem de que ni pugui sofrir que jo fassi consonar *ferro* ab las paraulas *erro*, *desferro*, *entferro*, etc.

¿Es antipàtich al Sr. Ixart lo teatro ahont s'ha representat *Lo castell y la masia*? Aixís ho dona á compendre, quant, trobant la meua obra tan dolenta que no hi ha per 'hont agafarla, diu que es com totas las que 's representan en lo Romea; lo qual es, de retòp, en detriment de las produccions dels senyors Guimerá, Soler, Ubach, Llanas, Aulés y demés poetas que las han posat en escena en lo mateix teatro ahont lo senyor Ixart hi nota la *singularitat* de que las rocas son de cartró.

Ja veurá, senyor director, com en algun altre teatro 'l Sr. Ixart será mes curt de vista y no hi trobará rocas de cartró, sino de pedra verdadera. Visquém y vejém.

Segueixi 'l Sr. Ixart ab las sévas antipatías, que jo sò tan respectuós ab tothom, que fins á n'ell las antipatías li respecto.

De vosté sempre atent S. S.

CONRAT ROURE.

ENTREACTES.

CANTARELLAS

Se 'n vá l' istiu, fuig l' invern;
fa 'l mateix la primavera;
se 'n van los fruits y las flors:
tan sols las penas nos quedan.

¡Mira si n' es gran lo mar
que veus besar eixa platja!
Donchs, per apagar lo foch
de lo meu amor, no basta.

RAMÓN BRUNA.

EPIGRAMAS

Per insultá á n' en Ribot,
qu' es un coixet, sa cosina
la burlita Carolina
li ha dit:—Tú no hi ets tot.--

Molt se 'n ha ofés lo xicot
d' expressió qu' ell creu injusta;
y posantli cara adusta
li ha respost.—¿Ximple tú 'm diu-?
¿no hi sò tot? ¿Per quíns motius?
—Tens una cama de fusta.

Sovint la Madrona enrahona
ab en Pau y en Nicolau
de 'n Pau amich, y ab en Pau
parlant vadi á la Madrona:
—Vosté es una carretera.—
Per lo qual ella, enfadada,
respongué.—Pau, no me agrada
que 'm maltracti cap tronera.
—No s' alteri y li diré
perque carretera dich.
—¿Per qué?—preguntá 'l amich.
—Es dona d' un carreté.

ROCH PALET DE RIBRA.

APLAUSOS

Creyém obligació nostra la de fer menció especial de que 'ls artistas que novament han entrat á formar part de la companyia catalana de Romea abansan en aqueix teatro los mateixos, ó potser mes aplausos que 'ls qu' havian lograt en los distints colisséus ahont havian representat fins ara.

D. Jaume Capdevila y D. Conrat Colomer, distingidíssims primers actors cómichs, son celebrats y calurosament aplaudits en totas las representacions en que prenen part.

Las distingidas damas joves senyoretas Adelina Sala y Adela Clemente, han sigut rebudas ab viva simpatía per lo públich assistent á Romea, y los Srs. Borrás, Moragas, Santolaria, Vals y Cebrian, son aplaudidíssims y armonisan perfectament entre 'ls notables artistes també molt aplaudits, ab que ja contava la Companyia catalana del esmentat teatro.

Al darlos la enhorabona á tots fem sols un acte de justicia.

Hem tingut ocasió de veure sovint á la distingida primera actriu senyoreta D.ª Carme Parrenyo desde que actúa en Novetats, y en veritat, hem de dir que es una de las artistas que mes principalment se 'n porta las simpatías del públich, per la naturalitat y gracia ab que despenya tots los papers que se li confian.

Ja la véyam com una bona esperança en Romea; mes es avuy una verdadera realitat en lo restaurat teatro del passeig de Gracia.

Las últimas comedietas estranadas per la companyia de Novetats, se titulan: *Tres sonambuls* y *A primera vista*.

Aquesta va resultar ser del Sr. Fontova, y es una pessa un xich confosa en algunas ocasions, pero te bastant xiste. Fou molt ben desempenyada, logrant ser aplaudida al final.

Tres sonambuls, representada divendres, es un sencill joguet que careix de argument; reduhinse tot á unas escenas entre marit y muller y una criada, sobre anar ó deixar d'anar á un ball de máscaras del Liceo. Com l'obra no ofereix novetat y no hi abundan los xistes, á pesar de que 'n té uns quants, no creyém que durigaire en lo repertori. Lo vespre del estreno va fer poch efecte, y aixó que váren representarla perfectament la Srta. Fontova, la Sra. Castillo y 'l Sr. Fuentes, qui, pera esforsarse en animar la escena, fús de vegadas desentonaba y cridaba més de lo convenient.

Nos ha agradat y aplaudim de d'ó que la Empresa de Novetats dongués la 2.ª y 3.ª representació de *Sogra y no-ra* á las Societats «Julian Romea» y «Mendoza Tenorio».

Com que las Societats ja per si solas portan numerosa concurrencia al teatro, es clar que donantlos obra catalana tot seguit d'haverla estrenada, la concurrencia encara augmenta, y aixís se dona lluhiment al Teatro Català, qu' es lo que nosaltres desijém.

Fassi lo mateix Romea: dongui las obras catalanas novas á sas societats l'endemà d'haverlas estrenadas, y veurá com dona funcions tan lluhidas com Novetats, en compte de no tenir plé de vegadas per causa d' actuar los dimars y dijous sens l'auxili de las Societats de la casa.

PROTESTAS

Moltisimas son las personas que 'ns han demanat una aclaració que creyém molt útil ferla. Es la següent: l' actor Sr. Soler, que pren part en Novetats en la comedia del senyor Pin (y que per cert creyém que acabarà per ser un bon artista) no es l' actor genérich D. Iscle Soler: aquest forma part de la companyia catalana de Romea, ahont, com sempre, recull molts y calurosos aplausos.

Algun periódich pretent donar á entendre que nostre setmanari es eco de la Empresa de Romea, fundantho en las molts alabansas qu' ell diu que fem dels artistes d' aquest Teatro.

Aixó es absolutament inexacte.

La alabansa mes gran que hi ha en lo nostre primer número, va merescudament dirigida al eminent senyor Fontova, y tothom sab que aquest notable artista está formant part de la Companyia catalana de Novetats.

Ja té lo nostre estimat colega volcada per terra la base de lo qu' ell creya que daba lloch á la seva suposició.

Algun espectador se va permétrer l' altre vespre en un de nostres teatros, dir en veu alta durant la representació, que l' apuntador no cridés tant. Debém protestar d'

aquest f-t que denota poca cultura: majorment quant representaban en la escena artistas dignos y distingits que tal volta f-yan un sacrifici al presentase no están prou segurs de sos papers. Los espectadores poden demostrar son agrado ó desagrado; pero cap d' ells te dret á interrompre, ni á molestar als artistas, ni als demés concurrents.

SALÓ DE DESCANS

∴ A fi de que aquest setmanari—que vindrá á ésser, no sols un periódich, sino ademés una crónica del moviment artístich en la regió ahont se trova instalada la escena catalana—puga guardarse en forma de llibre, considerém oportú presentarlo, com lo presentém, en tanyo propi pera que siga fácil ferlo encuadernar per separat del folletí, creguts de que així interpretém los desitjos dels que sigan nostres constants favoreixedors.

∴ S' ha organísat una companyia dramática pera treballar en los teatros Principal y Euterpe de Mataró, qual temporada comensará lo 1.er de Novembre. D' ella forman part las actrius D.ª Agna Solá, Srtas. María Panadés y Elvira Boix, l' aplaudit primer galan Sr. Panadés, los primers actors cómichs D. Joan Perelló y D. Lleó Odena, lo segon galan Sr. Sellas, y los Srs. Forcada, Guilemany, Borralleras, Gali y Casals. Com la esmentada companyia donará molta importancia á las obras catalanas, li doném nostra enhorabona.

∴ Un conegut escriptor ha entregat á la Empresa del teatro Català de Romea una pessa cómica en vers, titulada *La carla del fill de 'n Roch*.

∴ Tant la Empresa del Romea com la de Novetats volen ferse dignas de meréixer lo favor del públich. Abduas presentan varietat de produccions novas y 'n preparan d' altras; puig en lo colisseu del carrer del Hospital disposan l' estreno de la tragedia *Lo complot de Pallars*, del Sr. Maluquer y Viladot, mentres en lo del Passeig de Gracia anuncian lo drama *La Boija*, del Sr. Guimerá, que estrenará la companyia que hi treballa baix la direcció del Sr. Tutau. Los verdaders catalanistas en materias teatrals estém, per lo tant, d' enhorabona.

∴ Un inteligent crítich está preparant una Revista de Bellas Arts destinada á veurer la llum en nostra publicació. La insertarém gustosos á la major brevetat.

∴ Hem rebut ab gust en nostra Redacció los setmanaris *La Chispa*, *La Tomasa*, *L' avens*, *Barcelona alegre* y *La Escena*.

∴ Ahí vespre estaban plens de gom á gom los teatros Novetats y Romea. En los dos váren donar representacions catalanas, posantse en lo primer *Sogra y nora*, y en lo segon *La parentela*. Nos alegrém al veurer que lo públich favoreix tant las funcions del teatro català en abdos colisseus.

∴ A la major brevetat donarém compte del movimen

catalanista en las principales poblaciones de las cuatro provincias, publicant al efecte las cartas de nostres corresponssals.

ENTRETENIMENTS

¡BONA NINA!

¡Bona nina, quin nin! Ni vol fernaona,
ni vol ana á nana, ni va ab la Nana
perque 'l seu Nasi es mosso y du canana,
ni, nin com es, pot veure ja cap dona.
Es un nin nano, y si 'l nas ressona
d'en Nasi encadarnat, la caravana
de plors que deixa aná, espanta á la Nana
que li fa fer non-non y es bona dona.
La nana, Tana 's diu; quant era nena,
del nin lo pare naps com á propina
li havia dat en gran, y 'sent de mena
nano com lo seu nin, lo metje opina
que, pare nano y nano nin, la pena
tindrán de no trovar pe 'l nin cap nina
si 'l nin nana no veu per serli nena.

UN QUE NO TÉ RES QUE I ER.

CAVILACIONS

XARADA-CONVERSA

entre una bailarina y una carnicera.

—¿No hu tres avuy, Carmeta?
—Avuy no. Y vosté, Paulina,
¿que no dos tercera avuy,
qu' al dematí no l' he vista
al darrera de la taula
venent á la Boquería?
—No hi he anat. ¿Sab qui dos tersa?
En Miquel, que s' amohina
per arreglá una tres dos
que vol posar desseguida
á un penjador de l' armari,
perque 's pensa que cauría
quant jo hi posi la hu segona
que m' ha acabat la modista.
¿Veu? ¿Li agrada?—Oh, jo ho crech!
Es elegant, molt bonica.
—La vull estrená á Calaf.
—¿Que hi va?—Vaya: ¡jo diría!
—¿Per qué?—Per veure la gran
total que en aquestos días
están donanthi las tropas.
En Gutierrez m' hi convida.

ROCH PALET DE RIERA.

CONVERSA

—¿Sab qui s' ha mort, D. Climent?
—¿En Carlets?
—¡Just! ¡Pobre! ¡Ja es al calaix;
—Era bon subjecte. Un cop me va regalar....
—¿Qué?
—Ja ho hem dit entre tots dos.

LOGOGRIFO NUMERICH

7	Vocal.
6 y 10	Nota de música.
10 y 9	Cosa de pescar.
5 y 4	Tots ne menjém.
9 y 10	Part del home y de la dona.
5, 7 y 9	Mida.
8, 7 y 6	Se 'n gasta en las cuinas.
5, 7 y 6	Tros de fusta.
3, 2, 1 y 10	Fuig ab certs líquits.
9, 10, 3 y 4	Ho fa 'l butxí.
1, 2, 9 y 3	Tothom ne te.
5, 6, 7, 3 y 4	Metall.
9, 4, 1, 10 y 8	Moltas noyas ho son.
5, 10, 6, 9, 2 y 8	Se beneheixen.
9, 10, 3, 2, 6, 4 y 8	Objecte de tela y llana.
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 y 10	Remey casulá.

TRENCA-CLOSCAS

D.ª Carme Lluescó

Piera.

Formar ab aquestas lletras lo titul de dugas aplaudidas pessas de un mateix autor.

Solució al anagrama del número passa!
SÓCA, OSCA, COSA.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

J. M. F.; veji 'l trenca closcas.—R. B.; gracias.—R. Mateu; pot remetre treballa y procurarém compláurel.—R. O. L.; insertarém alguna cosa.—M. G. Cortes; lo que 'ns envia donaría parcialitat al periódich y nosaltres volém que siga independent.—R. Puga; no 'ns convé.—Cantijoch; escriguí milló.—Ramón Cúnia; la xarada está bé y la publicarém.

No volem tancar lo present número sense donar de cor las gracias á todas las personas que 'ns han felicitat ab motiu de que havem portat á cap la publicació de aquest setmanari.

La correspondencia al Administrador, Aribau, 93, 3.er, 1.^a

Tip. Española, Hospital, 87.